

Ragnar Árnason

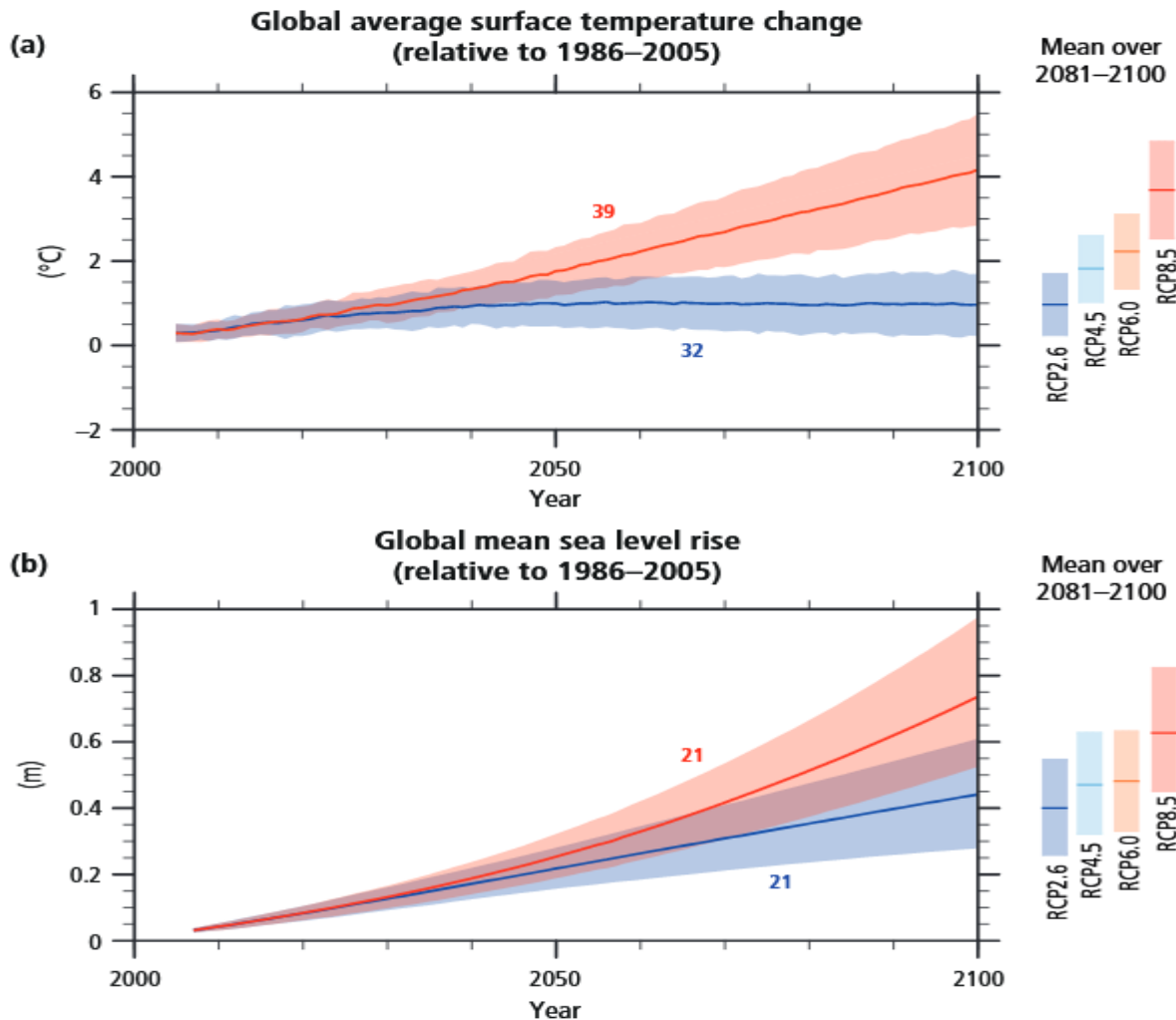
Aðgerðir gegn hitnun jarðar:
Hvaða ávöxtunarkrafa er viðeigandi?

Erindi á málstofu í hagfræði

9. febrúar 2018

Horfur:

(IPCC 5th assessment report 2014)

Mótaðgerðir
RCP2.6 Harðar
RCP4.5/6.0 Miðlungs
RCP8.5 Litlar

Mótaðgerðir

- Fjölmargt mögulegt
  - Allt dýrt, en sennilega misdýrt
- Umræðan: Skattur á notkun jarðefnaeldsneytis
  - Pigou skattur (á ytra óhagræði)
    - Dregur úr notkun og útblæstri GHG
  - En hví ekki styrkur fyrir að nota annað eldsneyti?
- Ef skattur, hvaða upphæð?
  - Per notkun jarðefnaeldsneytis eða útblástur GHG?

Hver á skatturinn að vera?

- Hagfræðilegt viðfangsefni
- Fórna verðmætum (neyslu) nú til að uppskera (hafa meiri neyslu) síðar
- Dæmigert fjárfestingarvandamál
- Greiningartæki: Kostnaðar-ábatagreining

Viðfangsefnið (í einfaldri mynd)

$$\text{Max}_{\{c, \tau\}} V = \int_0^{\infty} U(c(t), h(t)) \cdot e^{-\delta \cdot t} dt$$

$$\text{s.t. } \dot{k}(t) = Y(k(t), h(t)) - c(t) - \tau(t)$$

$$\dot{h}(t) = H(h(t), \tau(t))$$

Hver á skatturinn að vera?

- Mörg hagfræðilíkön (Nordhaus, Mendelsohn, Tol etc.)
- Almenn niðurstaða:
  - Lágur skattur í upphafi $10\text{-}20\$/\text{tnCO}_2\text{e}$ sem hækkar smám saman upp í $200\text{-}300\$/\text{tnCO}_2\text{e}$ (2100)
- En Stern (2007)*:
  - Hár skattur strax; $>300\$/\text{tnCO}_2\text{e}$

*En Stern (2017): $20\$/\text{tn}$ 2020
(The High-level Commission on Carbon Prices)

Hvers vegna þessi munur?

- Mismunandi ávöxtunarkrafa!
- Nordhaus-Tol og hinir: 3-4%
- Stern: 1.4%

Ef Stern notar ávöxtunarkröfu 3.5% $\Rightarrow$ Nordhaus niðurstaða

Ef Nordhaus-Tol nota ávöxtunarkröfu 1.4% $\Rightarrow$ Stern niðurstaða

Fræðileg grunnatriði

$$V = \int_0^{\infty} U(c(t)) \cdot e^{-\delta \cdot t} dt$$

Framlag neyslu í framtíðinni til V minnkar vegna:

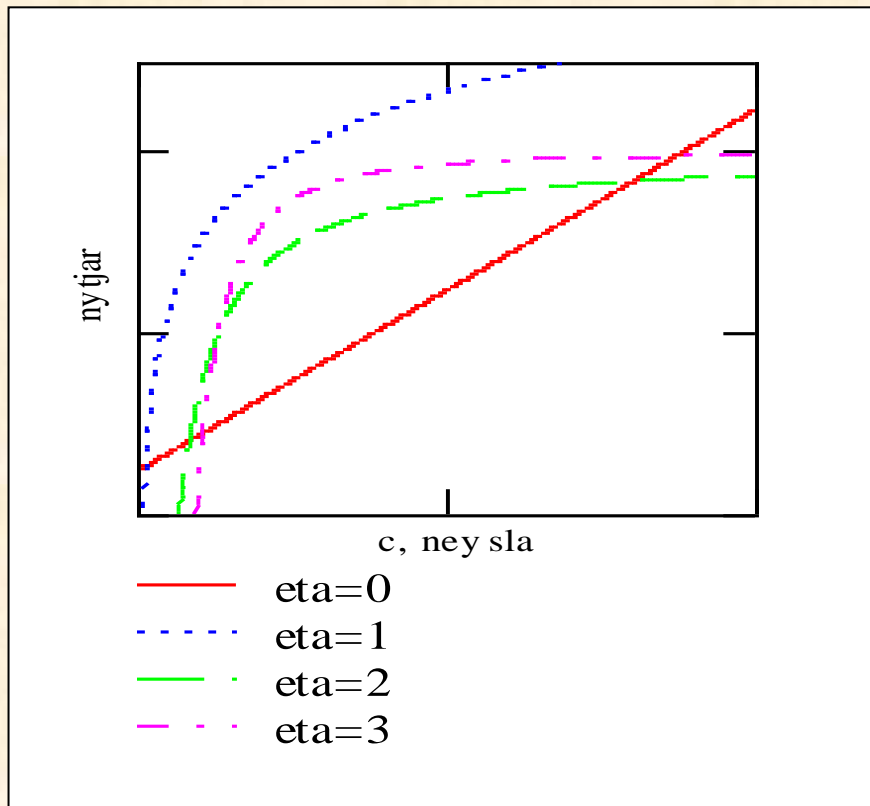
- (i) Hreina tímarýrihlutfallsins, δ (pure time discount rate)
- (ii) Viðbótarneysla leggur minna til nytja (ef neysla fer vaxandi og U er hvelft)

Lykilhugtak

Teygni jaðarnytja, jaðarnytjateygni: $E(U', c)$

Algengt nytjafall: $U(c) = \frac{c^{1-\eta}}{1-\eta}$ $E(U',c) = -\eta$

η sem jafnaðarstuðull!

Ef (i) allir sama nytjafall
(ii) og $\eta = -E(U',c) > 0$

$\Rightarrow$ heildarnytjar vaxa við að
færa neyslu frá þeim sem
meira hafa til þeirra sem
minna hafa

Gildir líka yfir tíma!

Mótvægisaðgerðir

Án mótvægisaðgerða: Neysluferill $\{c\}$

Mótvægisaðgerðir (minnka neyslu nú til að auka hana í framtíðinni) $\Rightarrow \{c^\circ\}$

Neyslubreyting: $\{\Delta\} = \{c^\circ\} - \{c\}$

Kostnaðar-ábatagreining

$$B = \int_0^{\infty} \Delta(t) \cdot e^{-\rho t} dt$$

Rýrihlutfall v. neyslu
(consumption discount
rate)

Hvert á ρ að vera?

Ramsey-jafnan

(Gildir á hvaða þróunarferli hagkerfisins sem er!)

$$\rho = \delta + g \cdot \eta$$

δ hreint tímarýrihlutfall

g hlutfallslegur vöxtur neyslu ($\dot{c}/c$)

η teygni jaðarnytja

Á hagkvæmasta vaxtarferli hagkerfisins:

$$Y_k = \delta + g \cdot \eta$$

Svo:

Ef hagkerfið er á hagkvæmasta vaxtarferli: $\rho = Y_k$!

Allir nota Ramsey-jöfnuna

	g	δ	η	ρ
Stern	0.013	0.001	1	0.014
Nordhaus	0.013	0.03	1	0.043

∴ Stern mælir með CO₂e skatti >311\$/tn
Nordhaus mælir með CO₂e skatti ≈15-20\$/tn

Hvor er nær réttu lagi?

Ef hagkerfið er á hagkvæmustu
vaxtarbraut

$$\rho = Y_k \approx 0.04$$

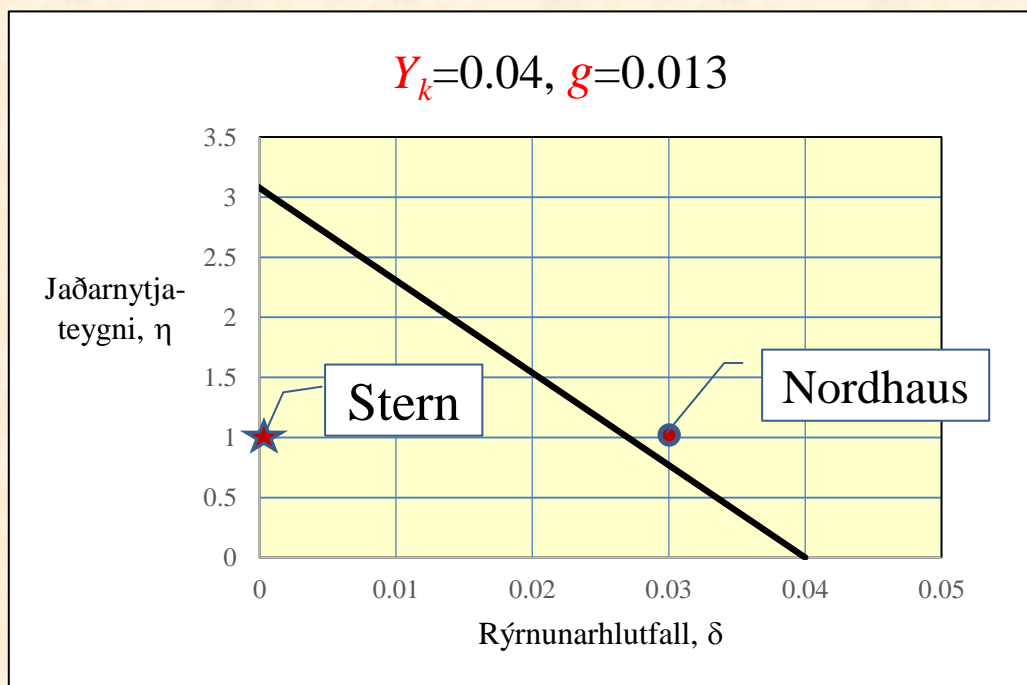
⇒ Nordhaus er nær lagi

∴ CO₂e skattur ≈ 15-20\$/tn

Utan hagkvæmustu hagvaxtarbrautar

(en sæmilega nærri (sem allir, líka Stern, gera ráð fyrir))

δ og η verða að fylgja lögmálinu: $\eta = \frac{Y_k - \delta}{g}$

Svo enn virðist Nordhaus nær sanni!

Sparnaður/þjóðarframleiðsla

(á/í námunda við hagkvæmustu hagvaxtarbraut)

$$S \equiv \frac{\dot{k}}{y} = \frac{Y_k - \delta}{\eta \cdot Y_k}$$

	Y_k	δ	η	S
Stern	0.04	0.001	1	0.975
Nordhaus	0.04	0.03	1	0.25

Svo Stern út úr korti!

Niðurstaða

- Viðeigandi ávöxtunarstuðull $\rho \approx 0.035-0.045$
- Viðeigandi CO₂e skattur nú $\approx 15-30$ \$/tn
- Samsvarar $\approx 10-20\%$ skatti á hráolíu nú (lægra á unnar olíuvörur)
- Eftir 70-100 ár $\rightarrow 100-200\%$ skatt
- Skatturinn á Íslandi nú þegar $> 200\%$ ($\approx 230\%$)
- ∴ Hitnun jarðar réttlætir ekki hækkun skattsins!

ENDIR